

Rechterlijke glasnost

Gisteren is het nominatiecircus losgebarsten rond Samuel A. Alito Jr, de Supreme Court kandidaat van president George Bush. Deze hele week zal de juridische commissie van de Amerikaanse Senaat Alito stevig aan de tand voelen. Met name zijn politieke kleur zal daarbij een belangrijke rol spelen. Alito kan namelijk de beslissende stem zijn om het Supreme Court een meer conservatieve koers te laten varen. Mogelijk wordt het recht op abortus dan ingeperkt.

Er is inmiddels veel bekend over Alito. We weten dat hij als rechter uitspraken heeft gedaan die als onvriendelijk tegenover immigranten en abortus kunnen worden getypeerd. Alles wat hij ooit heeft gezegd of geschreven wordt breed uitgemeten in de pers. Is het een havik, een duif, een oerconservatief of een gematigde republikein?

Amerikaanse toestanden, zoveel is duidelijk. In Nederland gruwen wij bij de gedachte dat de politieke kleur van een rechter van invloed kan zijn op zijn beslissingen. Een rechter doet uitspraak op grond van de wet en zijn politieke voorkeuren spelen daarbij geen enkele rol. De rechter is volstrekt objectief.

Ik vind die opvatting van naïviteit getuigen. Iedere wet moet immers geïnterpreteerd worden. Er doen zich in de praktijk maar al te vaak feiten en omstandigheden voor waar de wetgever niet aan gedacht heeft. Lacunes in de wet moeten worden opgevuld door de rechter en daarbij kunnen zijn eigen voorkeuren weldegelijk een rol spelen. Bovendien laat de wetgever de beslissing over politiek gevoelige thema's vaak nadrukkelijk over aan de rechter. Denk aan euthanasie. Het is een misvatting te veronderstellen dat een SGP-rechter daar precies zo over denkt als een rechter die VVD stemt.

Wat weten wij eigenlijk van onze rechters? Bitter weinig. Er is een openbaar register met nevenfuncties van leden van de rechterlijke macht. Daarin kan je lezen dat een rechter in Alkmaar in het bestuur zit van de plaatselijke volleybalvereniging. Het weekblad *Vrij Nederland* hield een decennium geleden een onderzoek onder rechters, waaruit bleek dat de overgrote meerderheid D66 stemde. Dat betekent dat de meeste rechters er een liberaal-progressieve levensopvatting op na houden.

Het is opvallend dat er de laatste tijd steeds vaker openlijk wordt getwijfeld aan de integriteit van de rechterlijke macht. Toen bekend werd dat rechter Vermolen de zaak Volkert van der G. zou behandelen, viel dat slecht bij aanhangers van Pim Fortuyn. Vermolen was werkzaam geweest bij Vluchtelingenwerk. Een linkse rakker dus, net als dierenactivist Van der G.

De gebruikelijke reflex is dat dergelijke opmerkingen ongepast zijn. Twijfel over rechters tast het gezag van de rechterlijke macht aan en daarmee één van de belangrijkste peilers van onze democratie. Toch zou meer openheid van de rechterlijke macht ook meer begrip kunnen kweken en daardoor het gezag juist kunnen versterken. De Spaanse

inquisitie waaraan Sam Alito nu in de VS wordt onderworpen gaat wellicht wat ver. De Hollandse oester is echter weer een ander uiterste. Zou het nou zo kwalijk zijn als rechters bekend maken op welke politieke partij zij stemmen? Misschien is dat een eerste stap in de richting van meer rechterlijke glasnost.